

Ekspertpanelets vurdering af ansøgninger om medfinansiering af internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland

1 Introduktion

I forlængelse af den tidligere proces med udpegning af internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland blev det besluttet at tildele tre projekter yderligere støtte til at videreudvikle projekterne ud fra de kommentarer, som det internationale ekspertpanel havde til projekterne. De tre projekter Planet Randers, Hedens Colosseum og Element.Z (nu KRAFT) har derfor arbejdet på at forbedre deres projekter og har afleveret en fornyet ansøgning til Region Midtjylland.

Til fagligt at rådgive Vækstforum i forbindelse med vurdering af de tre ansøgninger har Vækstforum nedsat et ekspertpanel bestående af:

- Peter Sand, adm. direktør VEGA – Musikkens Hus
- Dominic Power, Professor Uppsala Universitet
- Mark Lorenzen, Lektor Copenhagen Business School

Ekspertpanelet har gennemgået ansøgninger og bilagsmateriale. Ekspertpanelet har forholdt sig til ansøgninger ud fra følgende kriterier opstillet af Vækstforum:

1. Holdbart koncept og markedsmæssig nyskabelse
2. International tiltrækningskraft
3. Solidt forretningsmæssigt grundlag
4. International, regional og lokal forankring og opbakning
5. Effekter på kort og langt sigt
6. Medfinansiering og fremtidige finansieringsmuligheder

Ekspertpanelet har ikke vurderet, om de aktiviteter, der ansøges om midler til, er støtteberettigede i forhold til gældende regelsæt for, hvad Vækstforum må medfinansiere.

Hver ekspert har foretaget en grundig vurdering af hver af de tre ansøgninger. På et møde den 9. februar 2010 præsenterede alle ansøgerne deres projekter, og ekspertpanelet havde mulighed for at stille supplerende og uddybende spørgsmål. På baggrund af præsentationen og efterfølgende dialog har ekspertpanelet diskuteret og vurderet hvert projekt. Dette notat udgør ekspertpanelets samlede vurdering af de tre ansøgninger. Alle tre eksperter er enige om anbefalingerne.

2 anbefalinger

Med udgangspunkt i de opstillede kriterier har det været afgørende for ekspertpanelets vurdering, at ansøgningernes unikhed, additionalitet og internationale tiltrækningskraft sammenholdes med den organisatoriske og finansielle risiko, som en regional udviklingsfinansiering skal afdække. Det betyder, at selv en god idé eller et godt koncept kan vurderes for usikkert at give udviklingsfinansiering, hvis oplægget til organisering og finansiering ikke virker overbevisende. Eller at en god organisation og en forventet realistisk finansiering ikke er tilstrækkelig til at give udviklingsfinansiering til en idé og et koncept, der ikke vurderes at have tilstrækkeligt udviklingspotentiale til at blive et internationalt oplevelsesfyrtårn.

På tværs af de tre projekter er det ekspertpanelets vurdering, at ansøgningerne generelt bærer præg af, at de alle har arbejdet videre med at kvalificere indholdet af deres projekter. Der er med andre ord sket noget siden sidst. Det er samtidig vurderingen, at projekterne kun i begrænset omfang indeholder tilstrækkelig unikhed, realisme og dokumentation til at kunne betragtes som potentielle internationale oplevelsesfyrtårne, i forhold til de ambitioner som Vækstforum har opstillet. Dog er der i to af de tre projekter elementer, der muligvis kan udvikles til interessante oplevelsesmæssige attraktioner.

Konkret er det ekspertpanelets samlede vurdering, at Hedens Colosseum har et upræcist defineret oplevelseskoncept med forholdsvis svag holdbarhed og markeds-mæssig værdi, der ikke hænger naturligt sammen med de øvrige aktiviteter i MCH. Projekterne KRAFT og Planet Randers indeholder begge præcist definerede oplevelseskoncepter, der, idet de kombinerer store spørgsmål (om f.eks. miljø og klima) og perspektiver med konkrete hands-on oplevelser, må anses som markeds-mæssige interessante og potentielt bæredygtige i fremtiden. Planet Randers har endvidere tidligere vist, at de er i stand til at producere lignende kvalitetsoplevelser (omend i en mindre skala) på en rentabel måde. Hvor alle projekter har lokal og kommunal opbakning, er Planet Randers projektet med den bedste direkte involvering af og de mest bredspektrede potentielle effekter for nationale erhvervsvirksomheder og organisationer.

For Planet Randers og KRAFT gælder det, at projekternes indholdsmæssige fokusområder passer godt sammen med de megasatsninger inden for Miljø-Energi (KRAFT), Erhverv-Sundhed (Planet Randers) og fødevareområdet (Planet Randers), som er igangsat i Region Midtjylland. Det vurderes som en styrke ved de to projekter, at de kan ses som en integreret del af den allerede eksisterende strategiske indsats i regionen.

Der er stor forskel på projekternes additionalitet som oplevelsesfyrtårn. For Hedens Colosseum er den begrænset, for Planet Randers moderat, mens den for KRAFT skønnes at være betydelig, idet der er et behov for en indendørsturistattraktion i nærheden af vestkysten.

Nedenfor er kort gengivet ekspertpanelets anbefalinger vedrørende de enkelte ansøgninger. Efterfølgende kommer en mere detaljeret vurdering af de tre projekter.

Planet Randers

Det anbefales, at Planet Randers i et mindre og mere målrettet omfang kan tildeles yderligere udviklingsmidler, idet dele af projektet indeholder elementer, som kan skabe holdbare og markeds-mæssigt nyskabende oplevelser og tiltrække mange besøgende mod en realistisk investering. Udviklingsmidlerne bør gives under en række forudsætninger. Den vigtigste er, at midlerne gives til at videreudvikle konceptet med Tidsreisen, idet denne del af ansøgningen vurderes at indeholde stor oplevelsesværdi og samtidig kan fremvise en fornuftig finansieringsplan og etableret interesse fra flere kommercielle parter. Det anbefales ikke at give medfinansiering til videreudvikling af World Dome, der samlet set vurderes yderst risikabelt finansielt og markeds-mæssigt.

Hedens Colosseum

Det anbefales ikke, at Hedens Colosseum tildeles yderligere udviklingsmidler. Det er ekspertpanelets vurdering, at projektet ikke i tilstrækkelig grad lever op til kriterierne for at blive et internationalt oplevelsesfyrtårn, herunder at der ikke er tilstrækkelig sammenhæng mellem de eksisterende aktiviteter i MCH og det beskrevne oplevelseskoncept "tid". Det skitseres ikke i ansøgningen, hvorledes konceptet skal udvikles fra det abstrakte til egentlige oplevelser, herunder rollen af eksterne partnere og oplevelsesleverandører. Ansøgningen redegør ej heller tilfredsstillende for sammenhængen mellem oplevelseskonceptet "tid" og den planlagte investeringstunge arkitektur ("Colosseum").

KRAFT

Det anbefales, at KRAFT i et mindre og mere målrettet omfang tildeles yderligere udviklingsmidler. Det er ekspertpanelets vurdering, at projektet har arbejdet seriøst videre med udviklingen af attraktionens oplevelseskoncept, og at der er tale om et projekt, der har en stor additionalitet som indendørs turistattraktion på vestkysten. Udviklingsmidlerne bør imidlertid gives under en række forudsætninger, herunder en nærmere analyse af sammenhængen mellem den fysiske placering af KRAFT og oplevelseskonceptets kerne og fokus på etableringen af en erfaren og dedikeret projektledelse. Endelig er Vestas' engagement meget positivt i forhold til en del af konceptet, men der mangler en konkretisering af, hvordan Vestas præcist vil være involveret i projektet og samtidig, hvordan man vil sikre en stærkere direkte erhvervs-mæssig involvering i de øvrige dele af konceptet.

Ud fra ovenstående anbefalinger er det ekspertpanelets anbefaling, at de tre projekter bør prioriteres således, at KRAFT og Planet Randers – med en række tilknyttede betingelser – har førsteprioritet, mens Hedens Colosseum prioriteres sidst af de tre ansøgninger.

3 Vurdering af de enkelte ansøgninger

Nedenfor findes en uddybende vurdering af de enkelte ansøgninger efter følgende struktur:

- Kort fremstilling af projektet
- Positive elementer ved projektet
- Negative elementer ved projektet
- Samlet vurdering

Planet Randers

Kort fremstilling af projektet

Planet Randers har videreudviklet på deres oprindelige projektkoncept og søger således igen om finansiel støtte til at udvikle området langs Gudenåen samt etableringen af verdens største indendørs zoo (World Dome). Midlerne skal bl.a. anvendes til videre konceptudvikling, fundraising, arkitektkonkurrence og etablering af sekretariat.

Området langs Gudenåen skal formidle viden og fungere som en tidsrejse, hvor der vil indgå forhistoriske dyr samt bud på fremtidens dyr. Derudover er det ambitionen at indgå aftaler med forskellige typer af fødevareproducenter omkring etablering af f.eks. mikro-bryggerier og mikromejerier, hvor produktionen tager udgangspunkt i historiske produktionsmetoder og tidligere anvendte afgrøder. Endelig er der fokus på et erhvervsmæssigt aspekt vedrørende opbevaring af gen-materiale (blandt andet gennem samarbejdet med Nordgen og Dansk Landbrugsrådgivning).

Etableringen af World Dome, som skal indeholde verdens største indendørs zoo, kommer til at ligge i umiddelbar forlængelse af Randers Regnskov. Det er fortsat planen at bygge en 63.000 m² stor kuppel, som vil indeholde flere forskellige klimazoner, hvor gæsterne kan opleve dyrene i deres rette element. I forhold til forrige ansøgningsrunde har Planet Randers arbejdet med at gøre realiseringen af World Dome modulopbygget, således at man løbende vil kunne etablere de faser af byggeriet, der er størst interesse for.

Positive elementer ved projektet

Det er tydeligt, at projektteamet har arbejdet videre med projektet siden sidst og har søgt at imødekomme nogle af de bemærkninger, som ekspertpanelet havde i forrige runde. Desuden er der fortsat tale om et stort og ambitiøst projekt, der, hvis det bliver en succes, kan blive et internationalt oplevelsesfyrtårn, der vil kunne tiltrække besøgende fra hele regionen. Det er en klar styrke ved projektet, at der er stærk lokal opbakning til realiseringen, og at projektet har både positive turismeeffekter og positive erhvervsklynge-effekter.

Yderligere anses det som en styrke i projektet, at det bygger videre på en eksisterende kommerciel succes med Randers Regnskov, og at projektet samtidig gennemføres af et erfarent og kompetent team, der tidligere har vist sig i stand til at drive en oplevelsesbaseret kommerciel forretning. Et særligt interessant aspekt ved projektet Planet Randers er de langsigtede samarbejder med erhvervsliv og organisationer om udviklingen af en erhvervsklynge omkring biodiversitet. Det er vigtigt at bemærke, at langt de fleste af disse samarbejder centrerer omkring Gudenådalene og Tidsrejsen og vil for så vidt kunne gennemføres uden koblingen til World Dome.

Området langs Gudenåen og ideen med Tidsrejsen vurderes samlet set som det mest interessante element i projektet. Disse vurderes at kunne medvirke til en stadig udvikling af nye oplevelser i projektet, hvilket er meget væsentligt, hvis man som attraktion skal forblive konkurrencedygtig.

Negative elementer ved projektet

Driftsbudgettet vurderes som stramt og opererer med et baseline besøgstal på over 800.000 betalende gæster, hvilket fortsat vurderes som meget optimistisk – også set i forhold til øvrige store attraktioner, der med et internationalt "brand" har været på markedet i en årrække og er geografisk bedre placeret. Således vurderes det at være for optimistisk at sammenligne med eksempelvis Den Blå Planet i København, der er i et område med et markedsgrundlag på knap 4 mio. mennesker i en overskuelig radius. Det vurderes således, at der er en reel risiko for, at projektet, hvis det igangsættes, løber ind i driftsproblemer i dets lange forrentningsperiode. I forhold til finansieringen skal det også bemærkes, at der opereres med en meget høj privat ("filantropisk") finansiering i anlægsfasen.

Det anses som tvivlsomt, om fondsmidler kan opnås i dette store omfang, ikke mindst i fremtiden hvor mulighederne for at tiltrække større fondsbevillinger ser vanskeligere ud, end tilfældet er i dag. Ambitionen om at skabe et naturvidenskabeligt museum i Århus ved sammenlægning af Steno Museet og Naturhistorisk Museum kan yderligere vanskeliggøre finansieringen af Planet Randers. Projektet henvender sig – både i anlæg og drift – umiddelbart til de samme filantropiske investorer og desuden samme kundesegment. Med sit afsæt i Aarhus Universitet er det muligt, at Universitetets ledelse vil prioritere et engagement i dette projekt frem for eksempelvis Planet Randers, hvilket i sit hele vil være en svækkelse af mulighederne for en realisering af et så ambitiøst projekt som World Dome.

Yderligere vurderes det som en svaghed ved projektet, at der er meget lidt forpligtende privat opbakning til projektet, og at de udarbejdede feasibility studier ikke er detaljerede nok i forhold til fokus på antallet af besøgende, typer af besøgende samt tilvejebringelsen af en række mere detaljerede oplysninger om forskellige typer af indtægter, differentierede billetpriser mv. På analyseområdet er der samtidig behov for langt mere detaljeret viden om strategi og omkostninger for centrale elementer som branding, rekruttering og efteruddannelse, ligesom en analyse af World Dome anlagt et andet sted kunne tilvejebringe nyttig information om fordele og ulemper i forhold til infrastruktur og en række æstetiske

forhold som eksempelvis det syn, der møder den besøgende, eller samspillet med det omkringliggende miljø.

Desuden vurderes det, at et så stort projekt, som der lægges op til, kræver en klar ledelsesstruktur, hvor der kan trækkes på erfaringer fra udviklingen af internationale attraktioner. Der er derfor behov for at ansætte en dedikeret projektmanager på fuld tid til at drive processen fremad, gerne en person med international erfaring fra udvikling af store internationale turistattraktioner. Dette forhold synes at mangle i det nuværende ansøgningsmateriale.

Mens det som nævnt er positivt, at der er taget skridt til en faseopdeling af byggeriet af World Dome, er det vurderingen, at konsekvenserne af et faseopdelt byggeri ikke er adresseret tilstrækkeligt detaljeret. Den gennemførte brugerundersøgelse omfatter således ikke en faseinddelt World Dome, kun et totalt færdigbygget koncept. Det bør undersøges, hvorledes et halvfærdigt byggeri vil påvirke de besøgenes lyst til at betale, og hvordan det i det hele taget vil påvirke den samlede oplevelse i attraktionen, hvis man i en årrække kun kan se noget af attraktionen.

Samlet vurdering

Konceptet bag World Dome vurderes ikke som unikt, men projektets design er af høj kvalitet og må antages at have en oplevelsesværdi. I forhold til de meget store anlægsomkostninger må dette oplevelsesindhold dog anslås til at være forholdsvis beskeden. Forventningerne til besøgstal virker som i første ansøgning urealistiske.

Tidsrejsen kan, idet den relaterer sig til både lokale og globale naturoplevelser og tiltrækker en række komplementære oplevelsesproducenter og samarbejdspartnere, tilbyde et stort oplevelsesindhold for relativt små anlægsomkostninger. I den forbindelse hæfter ekspertpanelet sig ved, at den gennemførte brugerundersøgelse viser en oplevelsesværdi på 3.9 ud af 5 for Tidsrejsen (som koster 80 millioner kr. at anlægge) og 4.2 for World Dome (som koster 1.5 mia. kr. at anlægge). Tidsrejsen producerer altså relativt meget oplevelse for pengene.

Det anbefales, at Vækstforum overvejer at give udviklingsfinansiering til Tidsrejsen. Yderligere anbefales, at en regional investering kobles til en juridisk opdeling af det samlede projekt, således at Tidsrejsen og det eksisterende Randers Regnskov ikke direkte kobles til en eventuel videreudvikling af World Dome, som bør ses som et isoleret udviklingsprojekt og organiseres herefter. Samtidig bør der i udvikling af Tidsrejsen skabes flere planer for udvikling af indtægtsgenererende projekter (satellitter) i tilknytning til Gudenådal, idet ekspertpanelet vurderer, at potentialet for sådanne projekter er betydeligt.

Hedens Colosseum

Kort fremstilling af projektet

Messecenter Herning (MCH) ønsker med Hedens Colosseum at etablere et nyskabende og unikt oplevelsesmekka, der skal bestå af et oplevelsescenter, multiarena samt udendørs koncertområde. MCH søgte om midler til udvikling af alle tre dele.

I anden kvalificeringsrunde har MCH udbygget den oprindelige ansøgning med en tematisk attraktion omkring konceptet "tid". Ambitionen er, at bygningskomplekset skal være rammen om oplevelser baseret på "tid" bestående af forskellige elementer, der skal henvende sig til forskellige målgrupper og inddrage den besøgende gennem events og interaktive udstillinger. Desuden er der lagt op til at koble et erhvervscenter og en forskningsdimension til "tids"-attraktionen.

Positive elementer ved projektet

Det er ekspertpanelets vurdering, at der er tale om et erfarent projektteam med lang dokumenteret erfaring i at producere oplevelser af event-typen.

Yderligere er det positivt, at projektet søger at binde nye oplevelser sammen med et allerede eksisterende forretningsområde, som er et centralt element i oplevelsesøkonomien i Region Midtjylland. At tilføje nye oplevelser af attraktions-typen til de eksisterende oplevelser af event-typen skaber potentielt en diversificering af oplevelsestilbuddet, der kan få nogle af de mange besøgende, der i forvejen besøger MCH, til at blive længere og generere nye indtægter til MCH.

Negative elementer ved projektet

Ekspertpanelet vurderer ikke, at ansøgningen tilfredsstillende gør rede for synergien mellem de nye oplevelser baseret på konceptet "tid" og de allerede eksisterende aktiviteter i MCH. Endvidere finder panelet ikke, at der er redegjort for, hvordan konceptet skal udvikles fra det abstrakte til egentlige oplevelser, herunder rollen af eksterne partnere og oplevelsesleverandører.

Der er flere elementer i konceptet "tid", der kan være problematiske.

For det første er det et stort problem, at ansøgningen ikke diskuterer og udvikler strategier for at skabe sammenhæng mellem eksisterende aktiviteter og det nye oplevelseskoncept med udgangspunkt i "tid". For at skabe synergi ved diversificering af oplevelsestilbuddet i MCH skal sådanne sammenhænge systematisk designes for at undgå en kannibalisering af eget indtjeningsgrundlag, eller i værste fald at drift og udvikling af det nye oplevelseskoncept tager

fokus fra MCH's eksisterende kerneforretning og eroderer den allerede eksisterende gode indtjening.

For det andet er det svært at se nødvendigheden af et monumentalt bygningsværk som Hedens Colosseum som ramme for udstilling og aktiviteter centreret omkring "tid", ligesom det er vanskeligt at se forbindelsen mellem navnet Hedens Colosseum og et oplevelseskoncept baseret på "tid". Yderligere er der ikke i detaljer redegjort for økonomien i forhold til udarbejdelse og vedligeholdelse af konceptet. Hvad skal det koste at besøge udstillingen, hvem er den præcise målgruppe, og vil der blive tale om pakkebilletter i forbindelse med øvrige arrangementer i MCH?

For det tredje er der ikke givet overbevisende svar på, præcis hvilke elementer oplevelserne baseret på "tid" skal bestå af. Præsentationsmaterialet viste forslag til teknologier, der endnu ikke er udviklet, men der er ikke foretaget tilbundsående analyser af, hvorvidt det faktisk er muligt at udvikle disse teknologier, hvad det vil koste osv. Dertil kommer, at der ikke er redegjort for, hvordan enkeltoplevelser (Tidsrøveren, Værksted, De Uendelige Døre, Big Bang, etc.) knyttes sammen i et hele.

For det fjerde er det vanskeligt at se den specifikke forsknings- og erhvervsmæssige kobling til projektet. Selvom en række forskere giver generelle udtalelser i ansøgningsmaterialet, fremgår det ikke, hvad forskningsrelevansen af oplevelsescenteret skulle være. Eksempelvis er der ingen planer for, hvordan forskere skal inddrages i attraktionsudviklingen. En erhvervs-PhD nævnes som en mulighed, men en sådan kræver bindende tilsagn fra en vejleder i videnskabeligt forskningsmiljø samt en erhvervspartner, der vil medfinansiere. Disse tilsagn gives ikke fra hverken Jyske Bank eller de videnskabelige interessenter i projektet.

Foruden betænkelighederne ved manglen på en strategi til udvikling af konkrete oplevelser baseret på "tid" er ekspertpanelet af den holdning, at projektet ikke i tilstrækkeligt grad har formået at omsætte tidligere anbefalinger fra forrige ekspertmøde og efterfølgende dialogmøder. Det gælder særligt i forhold til muligheden for at udnytte det fysiske rum og indarbejde et oplevelseskoncept, der naturligt hænger sammen med de øvrige aktiviteter i MCH.

Samlet vurdering

Samlet set vurderes Hedens Colosseum som et projekt, der givetvis vil kunne tilføre omsætning og brandingværdi til allerede eksisterende aktiviteter i MCH. Men projektet vurderes ikke at have tilstrækkelig nyskabende værdi til at kunne være et internationalt oplevelsesfyrtårn for Region Midtjylland som helhed eller en særlig regional attraktion.

Der savnes argumenter for, hvorfor netop "tid" er valgt som centralt koncept for oplevelsescenteret Hedens Colosseum, og hvad det forretningsmæssige potentiale, herunder synergier med MCHs øvrige forretningsaktiviteter, er - herunder også argumenter for, hvordan tidskonceptet vil anvende og inddrage selve bygningskomplekset. Der redegøres ikke

for, hvorledes oplevelsesindholdet baseret på "tid" skal udvikles, hvem der skal udvikle det, og hvordan udviklingen skal foregå praktisk. Yderligere savnes mere detaljerede analyser af den potentielle målgruppe til attraktionen og analyser af mulighederne og omkostningerne forbundet med udviklingen af de præsentationsteknikker, som fremgår af ansøgningsmaterialet.

På den baggrund anbefales, at Vækstforum ikke indgår i yderligere medfinansiering af projektet.

KRAFT

Kort fremstilling af projektet

KRAFT er videreudviklingen af det tidligere projekt "Element.Z". KRAFT er en ny højteknologisk oplevelsesattraktion tæt ved Ringkøbing Fjord, hvor besøgende kan få ny viden om elementerne natur, lys, vind og vand. Hovedkonceptet i oplevelsescentret er menneskets møde med naturen. Der søges om midler til videre udvikling af konceptet, videre fundraising, international arkitektkonkurrence m.m.

På sigt er det planen, at der skal bygges en unik bygning, som vil indeholde en række oplevelsesrelaterede muligheder, som alle er relateret til naturens kræfter. Der lægges meget vægt på, at de forskellige muligheder skal indeholde et højt videns- og formidlingsniveau, som giver den besøgende en større indsigt i naturkræfterne. Udover at være et tilbud til turister skal KRAFT også fungere som et udstillingssted eller showroom for nye miljø- og energi-rigtige løsninger. Virksomheder vil have mulighed for at få demonstreret eller afprøvet deres teknologi og vil dermed kunne indgå som et tilbud til de besøgende i KRAFT.

Positive elementer ved projektet

Det er en styrke ved projektet, at det fremstår autentisk og bygger på den lokale historie og naturen i området. Der er en god kobling til lokalområdet. Ekspertpanelet vurderer yderligere, at det er et solidt team med gode kompetencer, der udvikler oplevelseskonceptet. Det er en styrke, at projektet nu har allieret sig med stærke internationale indholdsleverandører, og at oplevelsesindholdet er blevet godt conceptualiseret.

Yderligere vurderes det som en styrke, at den fysiske planlægning af attraktionen KRAFT er tænkt på en måde, der muliggør supplerende indtægtsmuligheder (ud over billet og forplejning), så som udlejning og afholdelse af events. Den slags detaljeret planlægning af indtægtsgrundlaget er et væsentligt skridt i den rigtige retning. Et andet positivt element i relation til den fysiske planlægning er det store fokus på fleksible installationer, som gør det muligt at kunne forny udstillinger, tiltrække nye målgrupper osv.

Dertil kommer, at der er lokal opbakning til projektet – både fra det offentlige og fra lokale virksomheder (primært Vestas).

Det er ekspertpanelets vurdering, at KRAFT har en betydelig additionalitet som oplevelsesfyrtårn. Der er et behov for en indendørs attraktion af høj kvalitet i Vestjylland, og KRAFT har potentiale til at udvikle sig til en sådan.

Negative elementer ved projektet

Der vurderes fortsat at være en række praktiske/organisatoriske usikkerheder ved projektet. Der mangler en klar struktur over ejerskabet til projektet, hvilket der bør arbejdes videre med.– evt. via et feasibility studie, der ser på forskellige organisatoriske modeller. Der skal være klarhed over, hvem der ” ejer ” projektet.

Der forudsættes fortsat et højt antal besøgende (200.000 årligt), og der er forudsat en meget stor fondsfinansiering, hvilket virker meget optimistisk, selvom den forholdsvis ringe udviklede infrastruktur i regionen sandsynliggør investeringer fra både private fonde og EU-puljer. Ansøgningens ambition om ”gældfri på åbningsdagen” virker urealistisk.

Hvor ansøgningen indeholder stort fokus på fysisk planlægning og udvikling af oplevelserne i attraktionen, har den ikke megen fokus på personalesiden. Der bør udvikles planer for, hvordan man tiltrækker de rette medarbejdere til attraktionen, hvordan man sikrer uddannelse og efteruddannelse mv.

Yderligere er det en række forhold som bør undersøges nærmere for at få en tilstrækkelig viden om projektets realiserbarhed. Det gælder eksempelvis analyser omkring antal besøgende og forskellige typer af besøgende, hvor de eksisterende analyser ikke er detaljerede nok. Ligeledes mangler der detaljerede analyser af mulige indtjener og overskud fra de forskellige ”salgs-punkter” (boder, butikker mv.), som der er lagt op til.

Ekspertpanelet er skeptisk omkring ideen om at udnytte området som forskningscenter eller laboratorium for brugerdriven innovation, hvor de involverede virksomheder får inputs fra gæsterne til at videreudvikle deres produkter. Denne del af projektet virker ikke realistisk, idet den korte besøgstid i sådanne attraktioner typisk ikke faciliterer brugerdriven innovation. Der kan imidlertid være stor brandingværdi for virksomhederne i at være repræsenteret med deres produkter på attraktionen, hvor de også vil kunne præsentere prototyper og nye spændende ideer.

Hvis investorer skal involvere sig i projektet ud fra en forhåbning om forrentning gennem drift af KRAFT, kræver det, at projektet er organiseret mere professionelt, eventuelt som erhvervsvirksomhed eller erhvervsdrivende fond med egen ledelse. En netværksorganisering med kommunale medejere er ikke befordrende for tiltrækning af kapital. Efter flere års projektudvikling har Vestas endnu ikke givet konkrete tilsagn om kapitaltilførsel, ligesom der mangler en bredere erhvervsmæssig involvering i forhold til de øvrige temaer i KRAFT. En plan

for de konkrete investeringer fra Vestas, samt for involveringen af andre erhvervspartnerne, bør udvikles.

Endelig er den fysiske placering af KRAFT fortsat et væsentligt spørgsmål. Frygten er, at det nuværende forslag til placering er et kompromis, der kan risikere at have en negativ effekt på KRAFTs oplevelseskoncept. Der er et misforhold mellem en attraktion, der fokuserer på at vise potentialerne i den rå utæmmede natur, men som er placeret i udkanten af en mellemstor by tæt på jernbane, supermarkeder mv. Det positive element ved det nuværende forslag til placering er tilgængeligheden. Det er forholdsvist nemt for besøgende at komme frem til attraktionen, og eftersom mange i forvejen besøger Ringkøbing By, vil det sandsynligvis også være nemmere at tiltrække dem som gæster til attraktionen. Der bør imidlertid udarbejdes en langt mere detaljeret lokaliseringsanalyse for at få klarhed over dette centrale emne. I den forbindelse skal der også sættes fokus på omkostninger ved at "skjule" byen og det kultiverede landskab for de besøgende, hvis den nuværende placering opretholdes.

Samlet vurdering

Der er blevet arbejdet seriøst med at transformere Element.Z til KRAFT, og den nye ansøgning har imødekommet en række af ekspertspanelet's tidligere anbefalinger. Hvis det lykkes for KRAFT at bringe de ambitiøse fysiske og arkitektoniske elementer i spil med det veldefinerede koncept "naturkraft", vil der være tale om unikke og larger-than-life oplevelser med en vis nyhedsværdi og holdbarhed.

Den foreliggende projektbeskrivelse indeholder således en række positive elementer – eksempelvis i forhold til koblingen mellem KRAFT og den lokale egnshistorie og i forhold til at projektet vurderes at udfylde et reelt behov for kommercielle oplevelser på den jyske vestkyst.

Det skal tilrådes, at KRAFT tager yderligere skridt til at sikre, at centerets oplevelser reelt er konkurrencedygtige i forhold til konkurrenter i ind- og udland. Ansøgningen indeholder en besked "mikrobenchmarking", der ikke giver en udfoldet diskussion af konkurrencesituationen. Det mest interessante ved benchmarkingen er en mulig synergi mellem KRAFT og Danfoss Universe. Dette perspektiv bør også udfoldes yderligere, og mulige samarbejder mellem KRAFT og andre midtjyske attraktioner bør diskuteres. Sådanne strategiske samarbejder kan sikre en større international tiltrækningskraft.

Placering udgør stadig et problem, og en dramatisk placering i naturen skønnes stadig at kunne styrke konceptet. Imidlertid kan centeret gennem godt design stadig have et stærkt koncept selv placeret i tilknytning til Ringkøbing og dermed udnytte byens trafikale infrastruktur og besøgstal. Det egentlige problem er dermed ikke koncept og indhold, men organisation. Projektet er fortsat svagt udviklet på det organisatoriske plan, og dette skønnes at kunne give problemer for styring og ikke mindst finansiering.

Såfremt Vækstforum ønsker at give udviklingsfinansiering, bør det forudsættes, at projektet organiseres og udvikles som erhvervsdrivende virksomhed eller fond. At der udvikles en detaljeret plan for finansiering af anlægsomkostningerne, herunder rollen af Vestas og andre erhvervspartnere - samt at medfinansieringen fra Vækstforum først udløses efter disse udviklingsaktiviteter er afsluttet tilfredsstillende.